

dr hab. inż. Waldemar SCHEFFS
PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA
im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu
Wydział Nauk Społecznych
ul. Nowy Świat 4
62-800 Kalisz

Warszawa, 30 czerwca 2020 r.

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej

mgr inż. Justyna BIELECKA

na temat:

„KONCEPCJA UŻYCIA WOJSK SPECJALNYCH W ZWALCZANIU TERRORYZMU”

napisana w Wydziale Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania WAT w Warszawie pod kierunkiem dr. hab. inż. Gabriela Nowackiego

Gwarancją bezpiecznego rozwoju społeczeństwa jest państwo. Uwzględniając dynamikę, różnorodność i nieprzewidywalność współczesnych zagrożeń, niezbędne staje się wykorzystanie wszelkich narzędzi dostępnych organom państwowym do utrzymania suwerenności i bezpieczeństwa wewnętrznego. Wśród dostępnych narzędzi są Siły Zbrojne i jej najlepiej wyszkolone pododdziały – Wojska Specjalne.

Siły Zbrojne realizują dwie funkcje: zewnętrzną i wewnętrzną. Funkcja zewnętrzna dotyczy głównie ich udziału w tej części realizacji polityki państwa, która na arenie międzynarodowej zapewnia i umacnia suwerenność państwa. Siły Zbrojne są więc gwarantem wykorzystania instrumentów polityki bezpieczeństwa państwa, obok dyplomacji. Drugą funkcją SZ, którą wykorzystuje demokratyczne państwo, to stała lub czasowa obecność wojsk w obszarach zagrożeń na terenie własnego kraju. Działania jednostek wojskowych mają zapewnić sprawne i efektywne wykonywanie zadań przez inne struktury państwowe. Wewnętrzna funkcja SZ odnosi się głównie do sytuacji nadzwyczajnych zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego oraz do tych sytuacji, które zagrażają porządkowi konstytucyjnemu, a także zakłóceń w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Sprostanie wymienionym funkcjom przez Siły Zbrojne RP oraz wielu innym, wynikającym między innymi z przynależności do Sojuszu Północnoatlantyckiego, obligują je do utrzymania odpowiednio zorganizowanych strukturalnie i liczebnie sił. Jednocześnie powinny być one wyposażone w broń i uzbrojenie na poziomie odpowiadającym współczesnym wymogom środowiska walki. Jednakże, sam sprzęt i organizacja nie wystarczy, aby skutecznie odpierać ataki, potrzebni są dobrze wyszkoleni i efektywnie kierowani żołnierze, a także skuteczny system dowodzenia. Wymienione przesłanki warunkują skuteczne ich działanie.

Rodzajem sił zbrojnych najbardziej predysponowanym do spełniania funkcji wewnętrznych w ramach przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym są Wojska Specjalne. Posiadanie silnych i sprawnych jednostek wojskowych jest jednym z składników odzwierciedlających możliwości przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym w strukturze polityki bezpieczeństwa państwa. Profesjonalizm tych żołnierzy nie budzi zastrzeżeń, stąd dla obywateli danego państwa perfekcyjność wojsk specjalnych, ich obowiązkowość oraz

obecność i związki z społeczeństwem, dla którego służą pomocą w sytuacji zagrożenia, stanowi element budowania zaufania i wiary we własne Siły Zbrojne i Państwo, a jednocześnie stanowi poważny filar w walce z terroryzmem.

W kontekście powyższych ustaleń, działania poznawcze podjęte przez mgr inż. Justynę Bielecką należy uznać za aktualne i interesujące. Aktualność podjętej problematyki szczególnie w sytuacjach kryzysowych, gdzie zagrożenie terroryzmem jest realne nie budzi zastrzeżeń i wydaje się oczywista. Natomiast szczególną wartość poznawczą przedstawia odniesienie do uzasadnienia poszczególnych kwestii, a nade wszystko podejście metodologiczne w rozwiązywaniu złożonych problemów dotyczących teoretycznego i praktycznego wymiaru użycia Wojsk Specjalnych w działaniach antyterrorystycznych. Generalizując, stwierdzam, że Autorka podjęła się rozwiązania niezwykle skomplikowanego, interdyscyplinarnego w swej naturze problemu badawczego. Problemu o wysokim, przynajmniej w moim przekonaniu, stopniu trudności. Należy zatem stwierdzić, że wymagało to dużej odwagi intelektualnej oraz dobrego przygotowania metodologicznego, a przede wszystkim dobrej znajomości literatury przedmiotu, do której Autorka musiała się odwoływać dążąc do rozwiązania poszczególnych problemów składowych.

OGÓLNA OCENA PRACY

Oceniając **trafność doboru tematu** należy podkreślić, że istnieje uzasadniona potrzeba poszukiwania rozwiązań usprawniających i modyfikujących sposób postrzegania i wykorzystania Wojsk Specjalnych w działaniach antyterrorystycznych.

Każda działalność zmierzająca do uzyskania opartych na naukowych podstawach nowych rozwiązań funkcjonalnych, pozwala lepiej wykorzystać zgromadzoną wiedzę i doświadczenie dla podniesienia efektywności działań na rzecz bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego, co zasługuje na uznanie. W tym aspekcie przedstawiona praca stanowi określone rozwiązanie problemu naukowego.

Istotność wykorzystania Wojsk Specjalnych (części potencjału obronnego) do ochrony i obrony obywateli oraz infrastruktury państwa jest i będzie podstawą rozwoju obronnego każdego państwa, stanowiąc obok potencjału ekonomicznego, gospodarczego integralną częścią systemu bezpieczeństwa państwa. W istniejących uwarunkowaniach geopolitycznych kraju użycie Wojsk Specjalnych do zwalczania terroryzmu może okazać się jednym z najistotniejszych instrumentów zwiększających nasze bezpieczeństwo na arenie międzynarodowej.

Dowodem prawdziwości zaprezentowanej tezy są liczby wskazujące na intensywność i skuteczność ataków terrorystycznych (s. 10-11). Istniejące realne zagrożenia atakiem terrorystycznym potęgują poszukiwania nowych rozwiązań organizacyjnych i systemowych. Zagrożenia o charakterze terrorystycznym rozszerzają się dowodząc, iż jest to problem globalny i nasilający się, gdzie tendencja sprawności wykonywanych ataków przez terrorystów jest coraz wyższa. Mimo, iż w kilku ostatnich latach obserwowano mniejszą liczbę ataków (spadek liczby zamachów od 2015r.) to nadal ich zasięg i maksymalizacja strat wśród ludności pozostają na wysokim poziomie liczbowym (kilku tysięcy, s. 10). Nie pozwala to sądzić, że kraje walczące z terroryzmem odnoszą sukcesy. Likwidacja, przynajmniej częściowa, Państwa Islamskiego Iraku i Lewancie (ang. ISIS) nie jest tu wyznacznikiem sukcesu. Dlatego też, umiejętne użycie Wojsk Specjalnych może podnieść poziom bezpieczeństwa w kraju, regionie, a nawet w świecie (jeżeli pododdziały będą działały poza granicami kraju).

Odpowiednio zorganizowane, wyszkolone i przygotowanie pododdziały wojsk specjalnych do działań antyterrorystycznych mogą skutecznie przeciwdziałać atakom

terrorystycznym. Dlatego, celowy i istotny jest temat podjętej pracy przez Autorkę. Na podkreślenie zasługuje fakt, że z racji roli jaką obecnie skupiają na sobie Wojska Specjalne pojawiło się duże zapotrzebowanie na merytoryczne opracowania obejmujące analizę i wnioski z ich działalności wykorzystując dotychczas stosowane metody i narzędzia oraz nowe rozwiązania organizacyjne i procedury działania. Ponadto, z powodu specyfiki tematu, niewiele jest aktualnych publikacji, które obejmowałyby problematykę użycia Wojsk Specjalnych, a już szczególnie w działaniach antyterrorystycznych. Jest to kolejny argument przemawiający za zasadnością podjęcia tematu pracy. Waga podjętego problemu i zastosowanie podejście badawcze nadają recenzowanej pracy dużą wartość.

Wątpliwości budzi jednak zamiennie posługiwanie się pojęciami „system bezpieczeństwa państwa” a zaraz w kolejnym akapicie z „system bezpieczeństwa narodowego” (s.14) w powiązaniu do struktur organizacyjnych Wojsk Specjalnych. Dla Autorki oba te pojęcia wydają się być tożsame. Zasadne jest, żeby w przypadku dysertacji Autorka udzieliła odpowiedzi na pytanie – czy można stosować zamiennie oba pojęcia i jak definiować system bezpieczeństwa państwa?, bowiem Autorka przytacza tylko definicję systemu bezpieczeństwa narodowego (s.42.) oraz posługuje się innym pojęciem „system obronny państwa”, również go nie definiując tylko charakteryzuje (s.43).

Struktura pracy obejmuje streszczenie, wstęp, pięć rozdziałów (z tego jeden poświęcony podstawom metodologicznym prowadzonych badań), zakończenie i załącznik. Uzupełnieniem treści są rysunki i tabele (całość pracy obejmuje 239 str. z załącznikiem). Zaletą przedstawionej do recenzji pracy jest wyeksponowanie w poszczególnych rozdziałach (za wyjątkiem rozdziału 1. i 4.) uogólnień teoretycznych w postaci wniosków (konkluzji). Ogólnie należy stwierdzić, że konstrukcja pracy zdeterminowana jest przyjętym celem oraz wynika z poczynionych przez Autorkę założeń metodologicznych badań.

Streszczenie pracy zawiera skrótowy opis celu, problemów i zawartości poszczególnych rozdziałów. Streszczenie jest napisane w języku polskim i angielskim.

We wstępie do pracy, w pierwszej części - bardzo ogólnie zaprezentowano sytuację problemową. W drugiej części, również bardzo skrótowo dokonano charakterystyki struktury pracy, a więc przedstawienia treści poszczególnych rozdziałów co sprawia, że wstęp jest krótki i kompletny oraz zgodny z wymaganiami określonymi dla dysertacji.

Pierwszy rozdział (s. 9-31) omawia podstawy metodologiczne badań przeprowadzonych w ramach tematu. W kolejnych podrozdziałach przedstawiono uzasadnienie podjęcia tematu, przegląd literatury, identyfikację celów i złożań badawczych, następnie problemu badawczego, w kolejnych podrozdziałach przedstawiono główną hipotezę badawczą oraz hipotezy robocze, a także scharakteryzowano zmienne i wskaźniki badań, metody oraz techniki badań. Osobny podrozdział Autorka przeznaczyła na charakterystykę próby badawczej i organizację oraz przebieg badań, który mógł być bardziej obszerny.

Kolejne rozdziały merytoryczne prezentują przyjęte przez Autorkę etapy rozwiązywania problemów szczegółowych. Bardziej szczegółowa charakterystyka tego rozdziału będzie w części drugiej recenzji.

Drugi rozdział – „*Teoretyczne aspekty bezpieczeństwa narodowego w zakresie zwalczania terroryzmu*” (s. 32-75) - zawiera wyniki badań teoretycznych skupiające się wokół kwestii dotyczących podstawowych pojęć (paradygmatów) związanych z bezpieczeństwem, systemem bezpieczeństwa narodowego oraz zagrożeniami terrorystycznymi i ich zwalczaniem w Polsce.

W treści rozdziału przedstawiono i porównano wybrane paradygmaty bezpieczeństwa. Autorka charakteryzowała trzy podejścia związane z paradygmatem a mianowicie: relatywistyczny, liberalny i konstruktywistyczny, dodatkowo krótko scharakteryzowała teorię sekularyzacji. W konkluzji stwierdza, że „...w walce z terroryzmem konieczne staje się *czepanie wiedzy ze wszystkich przedstawionych powyżej paradygmatów*” (s. 40). Wniosek ten,

w moim przekonaniu budzi pewne wątpliwości, a mianowicie: przy takim przedstawionym problemie konieczny jest szerszy komentarz, bowiem korzystanie ze wszystkich teorii paradygmatów bezpieczeństwa jest pewną nadinterpretacją. Każda z wymienionych teorii opracowana była na własnych założeniach jej odpowiadających. Korzystanie z każdej po trochu jest rozwarstwieniem teorii, co powoduje szereg późniejszych komplikacji. Dla całości procesu analitycznego Autorka mogła się pokusić o wskazanie głównego paradygmatu bezpieczeństwa odpowiadającego polskiej rzeczywistości lub przynajmniej głównych założeń, które powinno się wykorzystać budując własny paradygmat. Wyszczególnione istotne cechy można byłoby wówczas zastosować w warunkach Polski. Natomiast, czerpanie z każdego wybranych treści jest pewną hybrydą różnych rozwiązań, co w dalszej działalności praktycznej prowadzi do pojęcia szerszych badań w zakresie paradygmatu bezpieczeństwa.

W dalszej części rozdziału dokonano krótkiej analizy systemu bezpieczeństwa narodowego wskazując na jego podstawowe podziały ujęte w Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP (Warszawa 2014). Konsekwencją wyszczególnionego systemu była bardziej szczegółowa diagnoza dotycząca systemu obronnego państwa. W tym wypadku Autorka posłużyła się rozwiązaniem prof. W. Kitlera (*Organizacja bezpieczeństwa narodowego RP. Aspekty ustrojowe, prano-administracyjne i systemowe, Toruń 2018*), (a nie własnym jak zaznaczyła w podpisie rys. 3 s. 47.) dotyczącym systemu obronnego państwa wskazując na jego główną rolę w przyszłych działaniach antyterrorystycznych jaka przypada siłom zbrojnym. Pewnym niedopatrzeniem w tej diagnozie jest pominięcie podsystemu związanego z przemysłem, co nie jest istotne dla rozpatrywanych problemów, ale porządkuje całościowe ujęcie systemu bezpieczeństwa narodowego, szczególnie jego element wykonawczy.

Z przeprowadzonych przez Autorkę badań wynika, że system bezpieczeństwa narodowego nie jest zintegrowanym systemem. Jego komponenty często nazywane są systemami i funkcjonują oddzielnie bez żadnego związku organizacyjnego, normatywnego czy funkcjonalnego, nie mają nawet wspólnych procedur, procesów czy praktyk działania. Najlepiej zorganizowany jest natomiast podsystem obronny. W tym miejscu mam zdanie polemiczne z Autorką, bowiem system bezpieczeństwa państwa istnieje i funkcjonuje. Występują w nim mankamenty, o których pisała Autorka na stronach od 41 do 48. Służby specjalne policji podejmują szereg akcji wraz z innymi służbami i odnoszą sukcesy. Nie o wszystkich donoszą media, bowiem nie wszystkie są jawne z uwagi na zachowanie poufności działań. Uważam natomiast, że autorka zbyt stanowczo odnosi się do braku integracji poszczególnych służb. Moim zdaniem badania powinny bardziej skoncentrować się na optymalizacji systemu uwzględniając w większym zakresie wykorzystanie pododdziałów wojsk specjalnych.

Kolejne podrozdziały obejmują problematykę związaną z zagrożeniami bezpieczeństwa, terroryzmem i jego zwalczaniem. Dokonano analizy podziału zagrożeń bezpieczeństwa posługując się szeregiem kryteriów zaproponowanych przez R. Jakubczaka D. Kompała. Niestety, Autorka nie dotarła do szerszej literatury przedmiotu, w którym ujęto różne aspekty zagrożeń, warto zajrzeć także do książek Z. Ciekankowskiego.

Charakteryzując zagrożenia, Autorka odnosi się także do konfliktów mających wpływ na bezpieczeństwo międzynarodowe. O ile można zgodzić się z Autorką, że „...konflikt angażujący wiele państw jest mało prawdopodobny...” o tyle nie mogą zgodzić się na sugestię, że „...konflikty które obserwujemy współcześnie mają zazwyczaj charakter regionalny, wybuchając na tle religijnym...” (s. 50.). Rzeczywiście konflikty w północnej Afryce, Bliskim Wschodzie czy środkowo-wschodniej Azji są konfliktami regionalnymi, ale nie są tylko na tle religijnym częściej mają podłoże społeczno-gospodarcze i częściowo etniczne. Jedynym konfliktem o podłożu religijnym był i jest nadal konflikt z tzw. Państwem Islamskim (ISIS), ale późniejszej fazie walk konflikt ten przeistoczył się w społeczno-religijny i dużym elementem nienawiści etnicznych.

Polemiczne jest także stwierdzenie, że aby stosować odpowiednią strategię w walce z zagrożeniami istotnie jest „...doskonalenie oraz wzmocnienie zdolności struktur administracyjnych kraju.. (...) przede wszystkim przez Siły Zbrojne RP”. (s. 54). Należy pamiętać, że za walkę z zagrożeniami typu terrorystycznego w głównej mierze odpowiadają służby specjalne Policji, Agencji Kontrwywiadu i Wywiadu, a wojsko dopiero, gdy wymienione siły sobie nie radzą, i na wyraźną prośbę odpowiednich władz zostają włączone do działań.

Dokonując analizy porównawczej ataków terrorystycznych Autorka ustaliła, że ataki bombowe stanowią ponad połowę wszystkich zamachów, ataki zbrojne 23% i następnie, uprowadzenie zakładnika 9%, zniszczenia 8% oraz zabójstwa 8%. Prezentowane liczby sugerują o nastawieniu terrorystów co do celów swoich działań. Dominuje nadal zamach bombowy. Szkoda tylko, że Autorka nie dotarła do zestawień z atakami cybernetycznymi stosowanymi przez terrorystów (jako niemilitarne), bowiem ten typ zagrożeń nabiera coraz większego znaczenia, a w sytuacji pandemii COVID-19, jaką obecnie mamy w kraju i na świecie, można postawić tezę, że ataki bombowe są w mniejszości w stosunku do ataków w sieciach informatycznych.

W podsumowaniu należy zgodzić się z Autorką, że „*Wojska Specjalne nie stanowią podstawowego narzędzia reagowania na zamachy terrorystyczne. Ich wprowadzenie do działania na charakter subsydiarny i zależny od obowiązującego na terenie RP stopnia alarmowego.*” (s.72-73.). Natomiast z pewnością są narzędziem skutecznym w rękach władz, gdy zajdzie potrzeba wsparcia sił policyjnych.

Podsumowując rozdział drugi, muszę zauważyć, że Autorka dokonując analizy systemu bezpieczeństwa narodowego, zagrożeń terrorystycznych i przeciwdziałania nie pokusiła się o wskazanie najistotniejszych jej zdaniem zagrożeń, jakie mogłyby wystąpić na terenie kraju, a szczególności tych, w których użycie Wojsk Specjalnych mogłyby odgrywać dominującą rolę. Brak ataków terrorystycznych na terenie Polski, podobnych do tych z terenu Francji, Niemiec, Belgii czy Wielkiej Brytanii nie oznacza, że one nie wystąpią. Ich krótka prezentacja mogłaby posłużyć do wskazania ważności użycia pododdziałów wojsk specjalnych w akcjach przeciwterrorystycznych.

W rozdziale trzecim – „*Wybrane modele systemów antyterrorystycznych*” - (s. 76-98) zaprezentowano wyniki badań teoretycznych w aspekcie wygenerowanych zasadniczych czynników, determinujących funkcjonowanie systemów antyterrorystycznych w dwóch państwach Republice Francji i Wielkiej Brytanii. Zaprezentowano bardzo ogólną organizację systemu antyterrorystycznego przez pryzmat doświadczeń każdego państwa.

Autorka na podstawie przeprowadzonych badań teoretycznych wnioskuje, że Republika Francuska oraz Wielka Brytania prezentują systemowe podejście do zwalczania terroryzmu. Wyniki badań wskazują na dość istotny wniosek, a mianowicie, że podstawą maksymalizacji działań antyterrorystycznych jest uporządkowanie kompetencji struktur organizacyjnych zaangażowanych w walkę z terroryzmem (s. 96). Podejmowane w tym zakresie działania koncentrują się na: zapobieganiu czynnikom wpływającym na powstawanie terroryzmu; ściganiu terrorystów oraz ich aktywnych sympatyków; ochronie obywateli oraz obiektów użyteczności publicznej; budowaniu zdolności reagowania kryzysowego; likwidacji skutków zamachów terrorystycznych.

W wyniku zgromadzonych doświadczeń Autorka stwierdza, że regulacje prawne w Republice Francji i Wielkiej Brytanii z uwagi na wysoki stopień zagrożenia terrorystycznego charakteryzują się szerokim i precyzyjnym zakresem regulacji prawnych i zdecydowanie represyjnym charakterem. Kompetencje zwalczania terroryzmu przypisane są do kilku resortów, w których Ministerstwo właściwe ds. wewnętrznych jest zawsze wiodące, a Ministerstwo Obrony i współpracy zagranicznej jest wspierające.

Ważnym wnioskiem, w odniesieniu do polskiej rzeczywistości jest fakt, że oba państwa

zwalczanie terroryzmu wiąże z czterema fazami zarządzania kryzysowego, co można zaadaptować do rozwiązań krajowych.

Wątpliwości budzi jednak tytuł rozdziału w nawiązaniu do treści podrozdziałów. Rozpatrywanie problemu w podrozdziałach dotyczą zagadnień związanych głównie z systemem a nie z modelem. Według opisu Autorki „...*model to miara, wzór, podobizna rzeczywistości. (...) sformalizowane wyrażenie teorii lub związku, który traktujemy jako uogólnienie, czyli uproszczenie rzeczywistości...*” (s. 76). Interpretacji pojęcia model jest wiele, jednakże w moim przekonaniu Autorka nie wyjaśniła rzeczowo o jakim modelu są prezentowane analizy rozwiązań w Republice Francuskiej i Wielkiej Brytanii. Domyślam się, że model został potraktowany jako system. Jednakże z treści podrozdziałów wynika, że są to rzeczywiste opisy systemów i uwarunkowań ich wykorzystania, a nie stricte modelu, czyli uproszczonego fragmentu rzeczywistości.

W rozdziale czwartym – „*Wyniki badań własnych*” (s. 99-129) – przedstawiono wyniki badań empirycznych jakie przeprowadzono w badaniach sondażowych posługując się narzędziem w postaci ankiety na wytypowanej grupie respondentów.

Badania ankietowe przeprowadzono wśród 114 respondentów, do analiz przyjęto 110 ankiet wypełnionych prawidłowo. Ankieta obejmuje 13 pytań zamkniętych, 2 półotwarte i 4 otwarte. Pierwsze cztery pytania dotyczą złożeń metryczki, czyli pytań o płeć, wiek, charakter pracy, rodzaj zatrudnienia i wykształcenia. Kolejne dotyczą rozpatrywanych problemów naukowych. Pytania ułożone zostały w takiej kolejności, aby możliwe było uzyskanie opinii respondentów na poszczególne pytania szczegółowe.

Zgromadzone wyniki zostały poddane analizie i każde z pytań przedstawione w postaci wykresu kołowego lub liniowego (niektóre w postaci słupkowego rys. 14, 31, 32). Pod każdym pytaniem opracowano wniosek wynikający z pytania.

Wątpliwości budzą niektóre z pytań, przykładowo te, w których respondent ma ocenić stopień przygotowania SZ (pytanie nr 2 s. 104) do działań w systemie bezpieczeństwa lub Wojsk Specjalnych do zwalczania terroryzmu (pytanie nr 4 s. 106). Wnioski wydają cię być oczywiste, tym bardziej, że respondentów z Wojsk Specjalnych (czynnych zawodowa) badania nie objęły. Respondentami byli między innymi funkcjonariusze i żołnierze rezerwy. Moim zdaniem, bardziej interesujące wniosku uzyskano by, gdyby oba pytanie rozpatrywać z uwzględnieniem założeń metryczki tzn. z podziałem odpowiedzi np. wśród respondentów wojskowych i funkcjonariuszy. Wówczas uzyskane wyniki mogłyby rzucić nieco inny obraz na prezentowane problemy.

Dyskusyjny jest moim zdaniem wniosek s. 108. dotyczący potwierdzenia faktu, że obowiązujące przepisy prawne oraz doktrynalne nie są wystarczające dla użycia Wojsk Specjalnych (potwierdza to 47% respondentów). Autorka, wskazuje na rozproszone w różnych aktach prawnych podstawy użycia. Udzielenie odpowiedzi przez niespełna połowę respondentów wydaje się wystarczająca do takiego stwierdzenia, ale pytanie obarczone jest pewną ukrytą dwoistością, a mianowicie nie wiemy którzy z respondentów tak sugerują (wojskowi czy funkcjonariusze). Dla rozpatrywanego problemu jest to dość istotny wyróżnik, bowiem specjaliści wojskowi i służb policyjnych nieco różnią się w opiniach na temat użycia pododdziałów specjalnych w zwalczaniu terroryzmu (zob. prace prof. K. Jałoszyńskiego).

Dyskusyjny jest także wniosek ze s. 112, w którym Autorka na bazie odpowiedzi respondentów wskazuje, że Wojska Specjalne zapewniają eliminowanie skutków zagrożeń terrorystach, bowiem są najlepiej przygotowanym rodzajem sił zbrojnych do tego typu zdań. Zatem czy słuszne jest założenie ze s.13. „...*że należy przeprowadzić ocenę stopnia dostosowania aktualnych struktur organizacyjnych Wojsk Specjalnych do stawianych przed nimi zadań oraz określenie kierunków zmian*”. Jeżeli jest tak dobrze to po co dokonywać zmian. Podczas obrony proszę się ustosunkować to tych wyników i wskazać na słuszność przyjętych założeń.

Moje wątpliwości budzi także zapis sugerujący że współczesna koncepcja bezpieczeństwa nie uwzględnia „...uniwersalnego oraz efektywnego modelu antyterrorystycznego” (s. 114.). Myślę, że Autorce chodziło bardziej o system niż model, dlatego proszę się ustosunkować się do tej kwestii podczas obrony. Jak Autorka rozumie pojęcie model?

Podsumowując tę część dysertacji nasuwa się jedna uwaga i sugestia do Autorki. W przypadku badań z organizmem wojskowym, w tym przypadku Wojskami Specjalnymi zasadne jest prowadzenie badań u źródła problemu. Rozumiem, że wystąpiły problemy obiektywne, niezależne od Autorki, iż takich badań nie przeprowadzono. Można było jednak pokusić się o rozszerzenie badań o wywiady eksperckie wśród specjalistów (osób związanych ze zwalczaniem terroryzmu, byłych funkcjonariuszy - antyterrorystów lub żołnierzy wojsk specjalnych), którzy mogliby szerzej naświetlić problemy np. współpracy służb i wojska, wyposażenia żołnierzy (funkcjonariuszy), zasad dziania (te problemy pominięto), problemów z rozpoznaniem zagrożeń itd. Uzyskane opinie z wywiadów stanowiłyby wówczas bogate źródło informacji i mogłyby posłużyć do jeszcze pełniejszego opracowania koncepcji użycia Wojsk Specjalnych w działaniach antyterrorystycznych.

Reasumując, przeprowadzone przez Autorkę badania ankietowe reprezentują ogólnie dobry poziom merytoryczny i duży ładunek rzetelnej informacji na tytułowy temat rozprawy. Przeprowadzone badania są jednocześnie wiarygodne, gdyż ich interesariuszami były osoby związane bezpośrednio i pośrednio w Wojskami Specjalnymi. W końcowej ocenie tego rozdziału uważam, że badania należy uznać za wystarczające.

W rozdziale piątym – „Założenia proponowanej koncepcji” (s. 130-212) – przedstawiono wyniki badań dotyczące wybranych aspektów założeń dla budowy systemu antyterrorystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej, w kontekście prawnym oraz strukturalnym. Wyniki badań dowodzą potrzeby reorganizacji obecnego (niedoskonałego) systemu antyterrorystycznego. Ponadto, Autorka dokonała oceny stanu prawnego wykorzystania Wojsk Specjalnych, ich struktury oraz oceny działalności w ramach operacji sił ISAF w Afganistanie.

Rozdział obejmuje pięć podrozdziałów, w ramach których Autorka szczegółowo przedstawia na bazie analiz literatury i przeprowadzonych badań empirycznych własną koncepcję rozwiązania problemu głównego. Założenia koncepcyjne systemu antyterrorystycznego przedstawiono w podrozdziale 5.1., którego wynikiem jest proponowane rozwiązanie utworzenia „zintegrowanego systemu w zakresie zwalczania terroryzmu” (s. 131.) na szczeblu krajowym. Takie rozwiązanie ma zapewnić zwiększenie bezpieczeństwa na szczeblu kraju i uchronić ludność przed ewentualnymi skutkami ataków tetrystycznych. W pełni się z tym zgadzam. W podrozdziale scharakteryzowano także aktualne rozwiązania prawne, stopnie alarmowe, w których wskazano kiedy będzie możliwe użycie Wojsk Specjalnych oraz zakres możliwej współpracy międzynarodowej stanowiącej podstawę działań organów Polskich na arenie międzynarodowej. Dlatego, zgadzam się z tezą Autorki, że „...skuteczna neutralizacja zagrożenia możliwa jest tylko wtedy, gdy współpraca w obszarze zwalczania terroryzmu rozwinięta zostanie na trzech poziomach: globalnym, regionalnym oraz krajowym” (s.145.).

W kolejnych podrozdziałach Autorka prezentuje analizę dokumentów prawnych warunkujących użycie SZ i bardziej szczegółowo Wojsk Specjalnych. Zaprezentowane zestawienie tabelaryczne (tabela 38 s.146.) aktów prawnych jest w moim przekonaniu zbyt chaotyczne. Chaos wkradł się w część (ostatnia kolumna w tabeli) dotyczącą treści poszczególnych paragrafów. W moim przekonaniu zasadnym byłoby zaprezentowanie fragmentów paragrafów przyjmując jednolity wzorzec ich prezentacji. Przykładowo, cytowania fragmentów paragrafów bez komentarzy, albo tylko krótki komentarz. Wpisywanie bez ujednoczenia treści sprawia wrażenie zaniedbania edytorskiego.

Można zgodzić się z Autorką, że „...analiza zasad oraz możliwości użycia Wojsk Specjalnych RP do przeciwdziałania oraz zwalczania zagrożeń terrorystycznych stanowi podstawę do określenia sposobu ich wykorzystania” (s. 147) gdyby nie fakt, że ustawy o tym nie wspominają. Zasady oraz możliwości użycia Wojsk Specjalnych są w dokumentach normatywnych (doktrynalnych) wydanych przez MON i są niejawnie. Ustawy określają tylko ogólny zakres wykorzystania Wojsk Specjalnych, dlatego tę tezę uważam za niezgodną ze stanem faktycznym.

Jednocześnie uważam, że Autorka nadużywa wiodącej roli Wojsk Specjalnych zakładając a priori, że będą one zawsze wykorzystywane w działaniach antyterrorystycznych. Natomiast we wniosku na s. 156. przyznaje, że „...akty prawne wskazują na wspierającą rolę sił zbrojnych w stosunku do Policji czy Straży Granicznej w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym na terenie kraju.” Dlatego, mam zdanie polemiczne z Autorką w aspekcie „bezwzględnego wykorzystywania tylko Wojska Specjalnych do działań antyterrorystycznych”.

W podrozdziale 5.3. dotyczącym struktur organizacyjnych jednostek specjalnych Autorka wykazała się pewną niekonsekwencją terminologiczną związaną z charakterystyką zadań tychże jednostek, a mianowicie: używa terminu „działania przeciwterrorystyczne” charakteryzując zadania jednostki Grom (s. 171.) i Agat (s. 173.), natomiast „działania kontrterrorystyczne” używa dla jednostki komandosów (s.172.), a „działania antyterrorystyczne” dla jednostki Formoza (s.175.). Ten nieporządek terminologiczny nie wynika z rzeczywistych zadań. Zgodnie z definicjami podanymi przez Autorkę (s.71.) jednostki specjalne wykonują zadania głównie kontrterrorystyczne, dlatego wątpliwości moje budzi stosowanie bezkrytycznie wszystkich pojęć traktując je jako zamienniki. Podczas obrony proszę ustosunkować się do powyższej uwagi rozstrzygając ostatecznie jaki termin do jakich działań należy używać.

Przechodząc do najważniejszego podrozdziału w pracy 5.5. „Charakterystyka proponowanych zmian”, zawiera on opis koncepcji dwóch problemów: pierwszy dotyczy systemu antyterrorystycznego w RP, a drugi *Koncepcji użycia Wojsk Specjalnych w zwalczaniu terroryzmu* (tytuł podrozdziału taki sam jak pracy). W tym miejscu muszę pochwalić Autorkę za trafne przewidzenie identyfikacji zagrożeń na trzech poziomach: strategicznym operacyjnym i taktycznym. Zaproponowane rozwiązanie dla systemu polskiego ma stosowane umocowanie w większość państw walczących z terroryzmem i odnosi sukcesy. Powinno więc mieć naśladowcę. Jednocześnie zgadzam się z Autorką, iż „...w odniesieniu do zagrożeń terrorystycznych, dane statystyczne nie są podstawowym źródłem wiedzy o nich” (s.183). Dlatego, należy podejmować kroki skutkujące wymianą informacji między organami międzynarodowymi zajmującymi się zwalczaniem terroryzmu.

Zaprezentowane w tabeli 39 s.184. zestawienie celów ataku terrorystycznego zawiera dość interesujący zestaw obiektów stałych, jednakże zabrakło mi w nim odniesienia do czynnika, na którego w dużej części oddziałują terroryści – ludzi oraz szerszego podziału obiektów wirtualnych, czyli tych wrażliwych elementów, które są wirtualnymi obiektami w sieciach informatycznych (firmy, portale społecznościowe, instytucje bankowe, strony rządowe i samorządowe, itp.). Z pewnością wzbogaciłoby to prezentowany zestaw obiektów ataku terrorystycznego.

Polemiczne zdanie wyrażam w stosunku do wniosku Autorki dotyczącego „...działania w ramach systemu powinny skupić się na wzmocnieniu predyspozycji koordynacyjnych i nadzorczych w zakresie realizowanych przez uczestników zadań poprzez przeprowadzenie kierunkowych reform w tym zakresie” (s. 187 drugi akapit). Myślę że wkraść się tu błąd myślowy i adekwatniejszym słowem byłoby „sposobów koordynacji oraz procedur nadzorczych” bowiem trudno wymagać od uczestników systemu sprawujących odpowiednie funkcje „wrodzonych skłonności lub zdolności” do wykonywania zadań.

W odniesieniu do koncepcji systemu antykryzysowego RP należy stwierdzić, że stanowi on opis koncepcji ujęty w postaci tabelarycznej (tabela 40 s. 188). Pewien niedosyt budzi bałagan w tytułach tabeli. Autorka prezentuje, że będą to założenia do systemu, potem w tytule tabeli jest „system”, a w pierwszym wersie tabeli z kolei „koncepcja”. Wprowadza to bałagan myślowy w właściwym odbiorze koncepcji. Mam też zadnie polemiczne co do umiejscowienia w tej koncepcji jednostki Grom w działaniach operacyjnych, a całych Wojsk Specjalnych w działaniach taktycznych (tabela 40, cz. V, s. 190). Wątpliwości moje związane są z ulokowaniem jednostek do poszczególnych poziomów, co może świadczyć o nie pełnym zrozumieniu przez Autorkę prezentowanych poziomów. Dlatego, podczas obrony proszę się ustosunkować jak Autorka rozumie poziomy strategiczny, operacyjny i taktyczny w swojej koncepcji, Inaczej rzecz ujmując jak Autorka rozumie prezentowane poziomy w naukach o bezpieczeństwie (obronności), a jak w zarządzaniu.

W moim przekonaniu prezentowana koncepcja byłaby bardziej wyrazista, gdyby przedstawiono ją w postaci schematu lub szkicu z zaznaczonymi wyraźnie WE/WY systemu, otoczeniem, relacjami wewnątrz elementów, sprzężeniem zwrotnym, czyli tymi elementami które Autorka zwarfła na s. 76. Nie jest błędem prezentowana koncepcja w postaci tabelarycznej, natomiast odbiór prezentowanych treści uwypukliłby w większym stopniu użycie Wojsk Specjalnych.

Wskazująca na koncepcję użycia Wojsk Specjalnych do zwalczania terroryzmu, Autorka zaproponowała utworzenie jednostki do zwalczania terroryzmu zorganizowanej na bazie wydzielonych zespołów zadaniowych z poszczególnych jednostek specjalnych (Grom, Agat, Formoza, Nil, JW. Komandosów i 7 eskadry działań specjalnych). Polemiczne zdanie mam co do następujących założeń: jeżeli wydzielimy poszczególne elementy z aktualnych jednostek to w przypadku sytuacji zagrożenia wojennego pozbawimy je pełnej gotowości do działań, a pamiętać powinniśmy, że organizujemy struktury z uwzględnieniem najbardziej krytycznej sytuacji dla kraju. Po drugie, tak zorganizowana jednostka powinna osiągnąć odpowiednią zdolność do działania czyli musi się skonsolidować, aby mogła skutecznie działać. Zbiór doraźnie przygotowanych zespołów nie gwarantuje skutecznego działania. Potrzeba czasu na szkolenie. Po trzecie, nałożenie dodatkowych obowiązków na żołnierzy, którzy i tak są mocno obciążeni obecnymi zadaniami, może spowodować obniżenie ich podstawowych obowiązków. Moją propozycją rozwiązania tego problemu jest utworzenie osobnej jednostki np. pod nazwą Omega, do działań sticte antyterrorystycznych w ramach systemu bezpieczeństwa państwa, a w czasie działań wojennych wykorzystanie jej do wspierania działań kontrrozpoznawczych na tyłach wojsk własnych. Jest to oczywiście moja propozycja, z którą Autorka może polemizować.

W zakończeniu (s. 213-218) Autorka dokonała omówienia stopnia weryfikacji hipotez częściowych i hipotezy badawczej oraz przedstawiła ogólne wnioski wynikające z rozwiązania problemów częściowych i głównego problemu badawczego rozprawy. Stwierdziła, że zweryfikowano pozytywnie założenia hipotez częściowych (s. 214-217), oraz hipotezę główną (s. 218). Moje zastrzeżenia dotyczą uzasadnienia weryfikacji hipotezy głównej, bowiem w pracy nie znajdują potwierdzenia skuteczności użycia Wojsk Specjalnych w odniesieniu do kompetencji oraz stanu technicznego uzbrojenia i wyposażenia. Nie mogę uznać opisu wyposażenia pododdziałów wojsk specjalnych wykorzystanych w Afganistanie (s.181-182.) za wystarczający opis wyposażenia technicznego przewidzianego do działań antyterrorystycznych. Nawet ogólna charakterystyka wyposażenia i uzbrojenia zawarta w części VI tabeli 41. s. 208. , w której Autorka opisuje bardzo ogólnie rodzaje sprzętu możliwego do wyposażenia pododdziałów specjalnych stanowi tylko pewien wyznacznik. Potwierdzeniem hipotezy głównej jest tylko jedno pytanie w ankiecie (pyt. 14), które jest zasadne, ale także nie przekonuje mnie do weryfikacji całości hipotezy. Mogę więc przyjąć, że hipoteza główna została zweryfikowana pozytywnie tylko częściowo; w części dotyczącej

kluczowej roli Wojsk Specjalnych w Siłach Zbrojnych przeznaczonych do zwalczania terroryzmu. Podobnie uważam, że cel poznawczy w części dotyczącej rozwiązań technicznych został bardzo spłycony i w niepełnym wymiarze osiągnięty.

Pomimo zaprezentowanych tych uwag, stwierdzam fakt, że każdy z rozdziałów merytorycznych zamyka syntetyczne podsumowanie i zestaw autorskich wniosków, jako konkluzja przeprowadzonych rozważań. Dobrze to świadczy o precyzji wyводу i logicznej konsekwencji procesu myślowego Autorki, która zwięźle i syntetycznie potrafi rekapitulować często bardzo obszerne kwestie i rozważania teoretyczne. Wszystkie wnioski końcowe zostały podporządkowane naczelnaj potrzebie recenzowanej rozprawy, zmierzającej do określenia zasadniczych determinant wykorzystania Wojsk Specjalnych w działaniach przeciwko zagrożeniom terrorystycznym.

Bibliografia zawarta w pracy obejmuje: literaturę przedmiotu - 60 pozycji zwartych, artykułów naukowych -19, aktów prawnych - 25 oraz stron internetowych (adresów) - 51. Większość pozycji bibliografii to pozycje związane z tematem rozprawy i przywoływane w treści poszczególnych rozdziałów. Mam jednak zasadniczą uwagę, że w spisie bibliografii nie znalazło się wiele pozycji uznawanych za podstawowe w przedmiotowym temacie. Autorka nie korzystała z bogatej biblioteki Akademii Sztuki Wojennej, Akademii Wojsk Lądowych, a to są wiodące uczelnie w przypadku działania Wojsk Specjalnych. Biorąc pod uwagę aktualność tematu pracy w kontekście wskazanych pozycji bibliografii, powstają niewielkie, ale jednak wątpliwości, co do uzasadnienia wykorzystania wskazanych publikacji. Niewiele jest także publikacji obcojęzycznych, tylko jedna pozycja zwarta, trzy artykuły naukowe, sześć adresów stron internetowych. Jak na zakres problematyki nie jest to duża liczba.

Częstotliwość powołań na źródła jest różna w strukturze pracy. Zasadniczo w rozdziale pierwszym przypisy występują na co drugiej stronie. Niemniej jednak dominują przypisy, w których Autorka wskazuje poszczególne pozycje bibliografii służące budowaniu aparatu poznawczego. Natomiast w rozdziale drugim Autorka już na każdej stronie umieszcza stosowne przypisy ograniczając się do wskazania pozycji najbardziej reprezentatywnych dla rozpatrywanych kwestii merytorycznych i wskazuje źródła pozyskiwania informacji. Rozdział trzeci jest podobnie zbudowany. W rozdziale IV z uwagi na opracowane wyniki nie stosowano przypisów. Rozdział V zawiera cytowania związane głównie z podstawami budowy koncepcji systemów. Ponadto należy stwierdzić, że w pracy występuje wiele nieścisłości w przypisach. W wielu przypisach brakuje na przemian wydawnictwa, roku wydania stron (przykładowo przypisy 20, 21, 22, 25, 45, 50, 93, 94 itd.). Brak jednolitości powoduje u recenzenta niepokój, bowiem każdy naukowiec powinien opanować sposoby cytowania i powoływać się na literaturę z uwagi na rzetelność badań. W tym względzie, Autorka powinna popracować nad starannością przypisów. Zgromadzona bibliografia, aczkolwiek jak na rozprawę doktorską nieco za mała, pozwoliła na uwzględnienie dokonań i osiągnięć pojawiających się w literaturze przedmiotu.

Do pracy dołączono 1 załącznik z ankietą badań sondażowych. Wykresy z wnioskami ujęte zostały ujęte w rozdziale czwartym.

Edycja pracy jest mało staranna i w wielu miejscach zdarzają się błędy literowe, interpunkcyjne, stylistyczne. Bardzo dużo jest powtórzeń typu „jak i” lub zlepek słów „celem jest będzie” (s.17) Nie sposób wypunktować ich wszystkich dlatego, ograniczyłem się tylko do zasygnalizowania problemu dla Autorki. Ciężar gatunkowy zauważonych błędów i ich liczebność nie stanowią podstawy do stwierdzenia, że praca nie została opracowana poprawnie. W tekście zastosowano wyróżnienia oraz cytowania. Grafika w pracy jest wykonana w kolorze co znacznie poprawia stopień komunikatywności.

Praca napisana jest dość prostym, zwięzłym językiem, może zbyt mało naukowym, ale komunikatywnym. Miejscami jednak język pracy jest nadmiernie potoczny, a zwroty literackie nie przystają do charakteru recenzowanej pracy (np.: *niezbędna staje się więc* – 8, *z punktu* – s. 59, *nie można mówić* -145, *co za tym idzie* – s. 149, *przyjęło się* - s. 164). Pomimo dostrzeżonych uchybień ogólnie można stwierdzić, że zastosowana terminologia jest właściwa rozpatrywanym zagadnieniom. Praca została napisana z wykorzystaniem powszechnie

stosowanego aparatu pojęciowego, a zatem nie ma wątpliwości co do znaczenia poszczególnych terminów.

Konstrukcja pracy świadczy o właściwym podejściu do tematu, procesu badawczego i rzetelnej realizacji przyjętego planu badawczego.

OCENA SZCZEGÓŁOWA

Poprawność metodologiczna przedstawionej do recenzji rozprawy wskazuje na właściwe teoretyczne opanowanie i praktyczne wykorzystanie metod badawczych. Czynności procedury badawczej zorganizowano w wyodrębnionych etapach, których szczegółowy opis zawarto w opracowaniu (s. 9-31).

Ogólnie hipotezy korespondują z problemami badawczymi, natomiast moje wątpliwości metodologiczne wzbudza konstrukcja hipotezy głównej (s. 22) w powiązaniu z problemem głównym. Hipoteza została sformułowana na bazie dwóch przesłanek, a mianowicie: „...skuteczność ich (w domyśle Wojsk Specjalnych) użycia zależy w głównej mierze od **kompetencji personelu...**” i na drugiej, „...**stanu technicznego uzbrojenia i wyposażenia**”. Natomiast, problem główny dotyczy „...**funkcjonowania Wojsk Specjalnych (...)** przy uwzględnieniu uwarunkowań **prawnych i zobowiązań sojuszniczych**” (s.21). Trudno jest znaleźć korelację między problemem i hipotezą. Dlatego, podczas obrony proszę o ustosunkowanie się do tej uwagi.

W treści rozdziału metodologicznego zidentyfikowano tylko po jednej zmiennej i trzech wskaźnikach badanego zjawiska. Można założyć, że zmienną niezależną określimy tylko jednym parametrem, ale zmienne zależne można już z było określić większą liczbą, przekładowo: czasem ataku, miejscem, czyli tymi czynnikami, które nie będą zależnie od oceniającego i otoczenia. Nie jest to oczywiście błąd, niemniej ograniczona liczba zmiennych ogranicza (w pewnych sytuacjach) pełniejszy obraz rozpatrywanego problemu.

W pracy występują metody teoretyczne oraz empiryczne. Obszerny zakres metod badawczych sprawia, że uzyskane wyniki są dość bogato opracowane. Mam jednak wątpliwość co do użycia analizy SWOT przez Autorkę (s.26). Proszę zatem ustosunkować się, do kwestii wykorzystania analizy SWOT w poszczególnych rozdziałach i wyników z jej zastosowania.

Wątpliwości budzą także obszar prowadzonych badań i celowa próba badawcza (brak specjalistów z Wojsk Specjalnych). O tych wątpliwościach już wspominałem wcześniej, dlatego w tym miejscu tylko sygnalizuję uwagę.

Interesująca jest prezentacja wyników badań ankietowych. Obszerność stawianych pytań problemowych wskazuje na znajomość problematyki przez Autorkę. W dużej części weryfikowały one poszczególne hipotezy badawcze. W treści pracy dominują logiczne wywody ilustrowane rysunkami (na przykład s. 157, 165).

W kontekście trafności wnioskowania można stwierdzić, że wnioski końcowe nawiązują do rozpatrywanych problemów sformułowanych na początku rozprawy. Niestety w treści rozprawy nie wszystkie istotne wnioski zostały należycie eksponowane. Jednak generalnie należy stwierdzić, że wnioski w pracy są merytorycznie słuszne i adekwatne do rezultatów w poszczególnych fragmentach pracy, aczkolwiek mogło być ich więcej. Stanowią przekonujące argumenty w przyjętych rozwiązaniach i są odpowiednio udokumentowane wynikami przeprowadzonych badań teoretycznych. Ponadto, wybrane treści poznawcze poza częścią tekstową, wyrażają się właściwą grafiką.

Ciekawa jest prezentacja wyników badań ilościowych zawarta w tabelach 2 i 3. Autorka zaprezentowała wybrane wartości w odniesieniu do badanych przypadków.

Poprawność merytoryczna przedstawionej do recenzji pracy nie budzi większych zastrzeżeń. W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że obecna wiedza oraz praktyka

w przedmiocie badań nie zaspokaja w wystarczającym stopniu potrzeb i wyzwań przed jakimi stanął aktualnie funkcjonujący system bezpieczeństwa narodowego.

Przeprowadzone badania oraz uzyskane wyniki potwierdzają wagę problemu badawczego oraz zasadność podjęcia badań na ten temat, ujawniając również jego złożoność. Zgromadzona wiedza i przedstawione argumenty pozwalają na stwierdzenie, że realizacja zamierzeń procedury badawczej pozwoliła uzyskać wartościowy materiał poznawczy. W wymiarze pragmatycznym efekty poznawcze mogą być wykorzystane do modyfikacji rozwiązań praktycznych w Siłach Zbrojnych ze szczególnym uwzględnieniem Wojsk Specjalnych.

Uważam, że wdrożenie przedstawionych propozycji i rozwiązań proceduralnych pozwoli na poprawę istniejącego stanu rzeczy.

Wskazane argumenty świadczą o właściwym podejściu do badań oraz o ich rzetelnym przeprowadzeniu. W wyniku tak przeprowadzonych badań Autorce udało się:

- po pierwsze, zebrać ciekawe fakty dotyczące systemów antyterrorystycznych w państwach (Francji i Wielkiej Brytanii), które obecnie najbardziej są zaangażowane w zwalczanie terroryzmu w Europie;
- po drugie, stwierdzić związki występujące w przedmiocie badań (np.: niejednoznaczne przepisy prawne wskazujące na użycie Wojsk Specjalnych w działaniach antyterrorystycznych, sposoby przygotowania tych jednostek do działań antyterrorystycznych, rozbieżności w koordynacji współdziałania służb specjalnych i Wojsk Specjalnych);
- po trzecie, ustalić występujące tendencje w procesie zmian w teorii prowadzenia działań antyterrorystycznych;
- po czwarte, określić zbiór wniosków i doświadczeń do wykorzystania w działalności szkoleniowej Wojsk Specjalnych;
- po piąte, ustalić preferowane kierunki zmian w opracowanych procedurach systemu antyterrorystycznego w Polsce i zbliżyć je do rozwiązań sojuszników;
- po szóste, określić możliwości wykorzystania doświadczeń zgromadzonych w dotychczasowych własnych działaniach antyterrorystycznych Wojsk Specjalnych w misjach pokojowych w procesie rozwijania zdolności do zwalczania terroryzmu przez Siły Zbrojne RP.

Osiągnięcia powyższe są, w moim przekonaniu, wystarczającym argumentem do pozytywnej oceny wartości merytorycznej recenzowanej rozprawy.

Zebrane w pracy materiały mogą zostać bezpośrednio wykorzystane w Siłach Zbrojnych, szczególnie w Wojskach Specjalnych dla sprawniejszej organizacji działań zarówno kontrterrorystycznych jak i antyterrorystycznych. Celem zasadniczym może być usprawnienie praktycznego wykorzystania poszczególnych pododdziałów specjalnych w bezpośrednich akcjach przeciwko terrorystom oraz zabezpieczenie obszaru działań służb specjalnych. Zaproponowana koncepcja zarówno systemu antyterrorystycznego RP oraz użycia Wojsk Specjalnych może przyczynić się do zwiększenia sprawności i efektywności zapobiegania atakom terrorystycznym na terenie kraju i poza jego granicami.

Oceniając recenzowaną pracę pod względem metodologicznym i merytorycznym, należy uznać, że Autorka właściwie wywiązała się z podjętego zadania. Układ pracy odpowiada potrzebom rozwiązania problemów szczegółowych. Przyjęte podejście badawcze zapewniło pracy naukowy charakter i okazało się wystarczające dla rozwiązania problemu. Za istotny element w pracy należy uznać fakt, że badania miały charakter diagnostyczny określający stan aktualny oraz prognostyczny wskazujący możliwy obszar zmian.

Nowatorstwo rozprawy wyraża się oryginalnością podjętego tematu. W wyniku przeprowadzonych badań naukowych ustalono potrzebę zmian prawnych użycia wojsk Specjalnych w działaniach antyterrorystycznych i reorganizacji struktur Wojsk Specjalnych

w celu sprawniejszego ich użycia. W efekcie realizacji badań Autorka zidentyfikowała wymagania dla nowych rozwiązań proceduralnych w użyciu pododdziałów Wojsk Specjalnych oraz jednocześnie zaproponowała nową koncepcję systemu antyterrorystycznego możliwą do wdrożenia w systemie bezpieczeństwa narodowego RP.

Podzielaam opinię Autorki, że zmiany zachodzące w środowisku bezpieczeństwa międzynarodowego i w bezpośrednim otoczeniu Polski są wyzwaniem wymagającym nieszablonowego reagowania. Przygotowanie odpowiednich sił mających zdolność do przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym jest wyznacznikiem zdolności systemu bezpieczeństwa narodowego do efektywnego przeciwdziałania. Współczesne i przyszłe zagrożenia będą się charakteryzowały nieregularnymi formami ataków, będą więc asymetryczne, z tego powodu Wojska Specjalne jako jedne z najlepiej wyszkolonych elementów systemu antyterrorystycznego RP powinny ciągle podnosić swoją sprawność do przeciwstawienia się stosowanym taktykom aktu przez terrorystów.

Jasne i skuteczne prawo pozwala na organizowanie i użycie pododdziałów wojsk specjalnych w każdych warunkach i w każdym terenie, zarówno w kraju jak i poza jego granicami. Dlatego, podnoszenie zdolności wszystkich służb do użycia w działaniach antyterrorystycznych jest wyznacznikiem wzmocnienia systemu bezpieczeństwa narodowego. Jest to jeden z warunków koniecznych w procesie kształtowania polityki bezpieczeństwa narodowego.

PODSUMOWANIE

Reasumując stwierdzam, że przedstawione zastrzeżenia, uwagi i komentarze nie mają istotnego wpływu na pozytywną ocenę merytorycznych treści zawartych w recenzowanej dysertacji.

Przedstawiona do recenzji praca obejmuje obszerną charakterystykę problematyki działań systemu antyterrorystycznego w kraju i poza granicami oraz użycia Wojsk Specjalnych w zwalczaniu terroryzmu. Prezentowane treści mają uzasadnienie w uzyskanych wynikach badań. Ponadto należy wskazać, że praca z uwagi na charakter rozpatrywanych problemów ma walor pionierski i wnosi nowe elementy do problematyki nauk o bezpieczeństwie. Wydaje się zatem, że praca odegra znaczącą rolę w procesie przygotowania kadr wojsk Specjalnych oraz służb specjalnych w realizacji nowych wyzwań w zwalczaniu terroryzmu.

W konkluzji poczynionych uwag i analiz stwierdzam, że Panią mgr inż. Justynę Bielecką cechuje odpowiednia dojrzałość naukowa. Jej rozprawa doktorska pozwala na stwierdzenie, że Autorka wykazała się wiedzą w przedmiocie badań oraz wystarczającymi umiejętnościami metodologicznymi. Wysoko oceniam trafność doboru tematu, sposób rozwiązania problemów, zastosowanie w pracy teoretycznych metod badawczych i dociekliwość w postępowaniu badawczym.

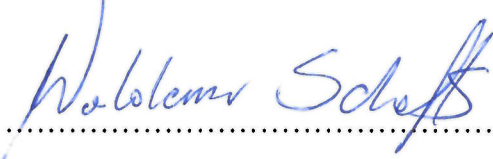
Oczekuję, że w trakcie obrony rozprawy doktorskiej Autorka odniesie się do następujących kwestii sygnalizowanych już w treści recenzji:

1. Autorka posługuje się zamiennie pojęciem „system bezpieczeństwa narodowego” i „system bezpieczeństwa państwa”, jednocześnie wskazuje inny system obrony państwa jako podległy wymienionym. Dlatego, proszę aby podczas obrony Autorka zaprezentowała różnice prezentowanych pojęć i przedstawiła indywidualną definicję „systemu bezpieczeństwa państwa” i „systemu obronnego państwa”, wskazując jakie elementy są doktrynalne, a jakie są wynikiem badań własnych.
2. W treści rozdziału metodologicznego wkradła się nieścisłość pomiędzy problemem głównym i hipotezę główną – proszę zatem o zajęcie stanowiska w tej kwestii podczas obrony, mając na uwadze komentarz w recenzji.

3. Jedną z przytaczanych metod badawczych przez Autorkę jest analiza SWOT. Nie zauważyłem wyników jej zastosowania, dlatego podczas obrony proszę o zajęcie stanowiska i przekonanie mnie, że wyniki tej analizy są ujęte w dysertacji i w których rozdziałach.
4. W ocenie Autorki, Wojska Specjalne zapewniają eliminację skutków zagrożeń terrorystycznych, bowiem są najlepiej przygotowane do ich zwalczania. Teza byłaby słuszna gdyby Autorka nie założyła „potrzeby przeprowadzenia oceny stopnia dostosowania aktualnych struktur Wojsk Specjalnych do stanianych im zadań oraz określenie kierunków zmian” (s.13). Dlatego, podczas obrony proszę uzasadnić tezę, że konieczna jest zmiana struktur organizacyjnych skoro Wojska Specjalne dobrze wywiązują się ze swoich zadań?
5. Z uwagi, iż Autorka zaproponowała użycie Jednostki GROM w działaniach operacyjnych, a całych Wojsk Specjalnych w działaniach taktycznych, dlatego proszę o zajęcie stanowiska, jak Autorka rozumie poziomy działań w ramach zwalczania terroryzmu (strategiczny, operacyjny, taktyczny) w naukach o bezpieczeństwie i naukach o zarządzaniu.
6. W odniesieniu do rozpatrywanych w treści rozdziału zagadnień proszę wyjaśnić zastosowany aparat pojęciowy „działania przeciwterrorystyczne”, „działania kontrterrorystyczne”, „działania antyterrorystyczne”. Proszę wskazać różnice w tych terminach i wyjaśnić sposób ich wykorzystania w stosunku do Wojsk Specjalnych i proponowanego systemu antyterrorystycznego RP.
7. W treści pracy (koncepcji) nie sprecyzowano jednoznacznie warunków wsparcia informacyjnego działań pododdziałów Wojsk Specjalnych. Dlatego, podczas obrony proszę Autorkę o scharakteryzowanie źródeł informacji przed i w trakcie akcji dla pododdziałów Wojsk Specjalnych w realizacji zadań zwalczania terroryzmu.

WNIOSEK KOŃCOWY

Wyrażam przekonanie, że przedstawiona do recenzji praca jest wystarczająco nowatorska, poprawna merytorycznie i metodologicznie oraz stanowi samodzielny wysiłek badawczy. Oceniając pozytywnie przedstawioną do recenzji pracę stwierdzam, że rozprawa odpowiada warunkom określonym w art. 13 ust. 1 Ustawy z dn. 14.03.2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Wnioskuje o dopuszczenie do publicznej obrony recenzowanej rozprawy.

.....